

DJO

Sood Nitin

17.12.2021

Asia

Komission tiedonanto "EU:n strategia antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi"

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 5.10.2021 tiedonannon Euroopan unionin strategiasta antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi (2021–2030). Strategia on osa komission laajempia pyrkimyksiä torjua kaikkia vihan, syrjinnän ja rasismien muotoja, joista erityisesti on mainittava EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma vuosille 2020–2025.

Kattavat täytäntöönpanokertomukset julkaistaan vuosina 2024 ja 2029. Niiden perustana käytetään jäsenvaltioilta saatavia tietoja, jotka koskevat mm. kansallisten strategioiden ja politiikkojen täytäntöönpanoa.

EU:n neuvoston puheenjohtajan Ranskan johdolla valmistellaan neuvoston rasismien ja antisemitismin vastaiset päätelmät, jotka on tarkoitus hyväksyä maaliskuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa.

Suomen kanta

Suomi tukee komission strategiaa varmistaen juutalaisen elämäntavan tulevaisuus Euroopassa ja muualla maailmassa. Tavoitteena on Euroopan unioni, jossa ei esiinny antisemitismia eikä minkäänlaista syrjintää, ja jonka yhteiskunta on avoin, osallistava ja tasa-arvoinen.

Valtioneuvosto korostaa, että strategia on sopusoinnussa Suomen perustuslain sisältämien arvojen ja perustuslain turvaamien oikeuksien sekä nykyisen hallitusohjelman tavoitteiden kanssa. Valtioneuvosto kiinnittää erityistä huomiota heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien turvaamiseen. Valtioneuvosto pitää komission tavoin tärkeänä turvata yhdenvertaisuuselinten itsenäisyyttä ja riippumattomuutta.

Antisemitismin torjunta ja juutalaisen elämäntavan vaaliminen edellyttävät yhteisiä ponnisteluja kaikilla tasoilla, niin Euroopan unionissa kuin sen jäsenvaltioissa.

Pääasiallinen sisältö

Strategian keskeiset lähtökohdat ja painopisteet

Euroopan unionin arvopohja perustuu ihmisarvon kunnioittamiseen, vapauteen, demokratiaan, tasa-arvoon, oikeusvaltioon sekä ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Euroopan unioni vastustaa kaikenlaista vihaa ja syrjintää. Antisemitismi ei sovi yhteen eurooppalaisten perusarvojen kanssa. Se on uhka paitsi juutalaisyhteisölle ja juutalaiselle elämäntavalle myös vapaalle ja moninaiselle yhteiskunnalle, demokratialle ja eurooppalaiselle elämäntavalle.

Strategia on osa komission laajempia pyrkimyksiä torjua kaikkia vihan, syrjinnän ja rasismien muotoja. Strategia täydentää EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelmaa vuosille 2020 – 2025. Intersektionaalinen lähestymistapa on tarpeen näiden molempien toimeenpanossa.

EU:n tavoitteina on pyrkiä aktiivisesti ehkäisemään ja torjumaan kaikenlaista antisemitismia. Tätä tavoitetta on tarkoitettu tukea laajasti erilaisin toimin ja kampanjoin sekä rahoitusta kohdentaen. Jäsenvaltioita kannustetaan tukemaan strategian tavoitteita omilla politiikkatoimilla. Strategian kolme painopistealuetta ovat:

1. Kaikenlaisen antisemitismin ehkäiseminen ja torjunta
2. Juutalaisen elämäntavan suojeleminen ja vaaliminen
3. Koulutus, tutkimus ja holokaustissa menehtyneiden muiston vaaliminen

Strategian tavoitteena on myös pyrkiä vakiinnuttamaan EU:n johtoasema antisemitismin maailmanlaajuisessa torjunnassa. EU:n toimia täydennetään siksi kansainvälisillä toimilla ja yhteistyöllä.

Antisemitismin ehkäisy ja torjunta

Antisemitismia esiintyy nykyään niin vanhoissa kuin uusissakin muodoissa: vihapuheena verkossa, juutalaisiin kohdistuvina hyökkäyksinä sekä synagogien, hautausmaiden ja muistomerkkien turmelemisena. Antisemitismin ilmentymiä ovat rasistinen, etninen tai uskontoon perustuva syrjintä, stereotyyppiä ja viha juutalaisia tai juutalaisina pidettyjä ihmisiä kohtaan. Antisemitismi on myös johtanut väkivaltaisiin ja kohtalokkaisiin hyökkäyksiin viime vuosina. Lisäksi Covid 19 -pandemia on osoittanut, että vanhat juutalaisvastaiset ennakkoluulot voivat tehdä paluun ja toimia sytykkeenä uusille salaliittoteorioille ja vihalle niin verkossa kuin sen ulkopuolella.

Vihapuheen ja väkivallan torjumisen ohella on puututtava laajaan tietämättömyyteen ja välinpitämättömyyteen, jotka tarjoavat antisemitismille kasvualustan yhteiskunnassa. Antisemitismi ja sen vahvistuminen edellyttävät EU:lta vahvempia vastatoimia.

Komissio on vuodesta 2017 lähtien käyttänyt IHRAn (International Holocaust Remembrance Alliance) laatimaa, oikeudellisesti ei-sitovaa antisemitismin määritelmään käytännön ohjauksena ja perustana antisemitismin torjuntaan liittyvässä työssä. Komissio julkaisi tammikuussa 2021 yhteistyössä IHRAn kanssa asiakirjan ”*Handbook for the practical use of the IHRA working definition of antisemitism*”, jossa esitellään kansainvälisten organisaatioiden, kansallisten hallintojen, kansalaisyhteiskunnan ja juutalaisyhteisöjen hyviä käytäntöjä määritelmän käytöstä.

Komissio aikoo kaikessa työssään ottaa huomioon antisemitismin torjunnan ja kehottaa myös muita EU:n toimielimiä toimimaan samoin ja tekemään yhteistyötä. Jäsenvaltiot ovat jo sitoutuneet ehkäisemään ja torjumaan kaikenlaista antisemitismia asiaa koskevien uusien kansallisten strategioiden avulla. IHRAn määritelmän hyväksyminen kaikissa jäsenvaltioissa on välttämätöntä, jotta sen vaikuttavuus voidaan taata. Suomi on hyväksynyt IHRAn määritelmän.

Komissio aikoo tarjota rahoitustukea aloitteisiin, joita strategian aloilla toteutetaan. Kohdennettuja toimia on tarkoitus toteuttaa erityisesti Kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmassa, mutta toimia tuetaan myös seuraavista EU:n ohjelmista: oikeusalan ohjelma, Horisontti Eurooppa –puiteohjelma, Luova Eurooppa – ohjelma, Erasmus+ -ohjelma, sisäisen turvallisuuden rahasto, koheesiopolitiikan rahastot, naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline (NDICI) sekä liittymistä valmisteleva tukiväline (IPA).

Jäsenvaltioiden kaikkien toimien, joihin käytetään EU:n rahoitusta, on oltava syrjimättömyyden periaatteen mukaisia. Rahoitus voidaan keskeyttää, jos rikotaan EU:n syrjinnänvastaisia sääntöjä, esimerkiksi jos juutalaisia syrjitään heidän uskontonsa tai etnisyytensä perusteella.

Strategian täytäntöönpanon tukemiseksi ja jäsenvaltioiden toimien koordinoimisen helpottamiseksi komissio aikoo tehdä tilapäisestä antisemitismin torjuntaa käsittelevästä työryhmästä pysyvän rakenteen, joka tuo yhteen jäsenvaltioiden, juutalaisyhteisöjen ja muiden sidosryhmien edustajia.

Lainvalvontaviranomaisilla ja oikeuslaitoksilla on ratkaisevan tärkeä rooli vihapuhetta ja viharikoksia koskevan lainsäädännön tehokkaassa täytäntöönpanossa ja uhrien oikeuksien turvaamisessa. Komissio on myös käynnistämässä aloitteen, jolla nk. EU:n rikosluetteloon sisällytetään viharikokset ja vihapuhe.

Strategian mukaan komissio aikoo tukea (CERV-ohjelman kautta) organisaatioita ja hankkeita, joiden tavoitteena on torjua ja kirjata tapauksia, joissa on kyse antisemitistisestä vihapuheesta ja viharikoksesta.

Lisäksi strategin mukaan komissio pyrkii vahvistamaan kohdennettuja tukipalveluita uhreille ja panostetaan oikeus- ja lainvalvonta-alan ammattilaisten valmiuksiin torjua antisemitismia. Lasten oikeuksia koskevalla EU:n strategialla komissio pyrkii sisällyttämään lasten oikeudet osaksi kaikkia EU:n politiikkoja, jotta lapsia voidaan suojella paremmin esimerkiksi uskontoon tai vakaumukseen perustuvalta syrjinnältä.

Internetissä esiintyy laajasti antisemitismia. Sitä vastaan komissio aikoo toimia tukemalla juutalaisorganisaatioiden Euroopan laajuisen verkoston perustamista ja tukemalla eurooppalaista digitaalisen median seurantafoorumia, jotta voidaan lisätä niiden faktantarkastajakapasiteettia disinformaation paljastamiseksi. Komissio suunnittelee Hackathon-tapahtuman järjestämistä, jotta asiantuntijoiden on helpompi vaihtaa näkemyksiä ja kehittää uusia innovatiivisia tapoja antisemitismin torjumiseksi verkossa ja muussa digitaalisessa ympäristössä. Komissio aikoo myös tehdä yhteistyötä elinkeinoelämän ja tietotekniikkayritysten kanssa, jotta voidaan estää natsisymbolien, -keräilyesineiden ja –kirjallisuuden esillepano ja myynti verkossa.

Juutalaisista ei juurikaan ole saatavilla yhdenvertaisuusdataa. Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen perustuvien tietojen kerääminen on arkaluonteista ja toiseksi siitä, että Euroopan juutalaiset ovat suhteellisen pieni väestöryhmä. Syrjimättömyyttä, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta käsittelevä EU:n korkean tason ryhmä auttaa jäsenvaltioita keräämään dataa yhdenvertaisuustilanteen analysoimiseksi, kunnioittaen kaikkia perusoikeuksia.

Komissio aikoo myös ehdottaa sitovia normeja kansallisille yhdenvertaisuuselimille syksyllä 2022 ja tehdä yhteistyötä Equinetin ja yhdenvertaisuuselinten kanssa lisätäkseen niiden tietämystä antisemitismistä. Samalla komissio kannustaa jäsenvaltioita puuttumaan juutalaisuuteen perustuvaan syrjintään kaikilla aloilla, mukaan lukien koulutus, työelämä, terveydenhuolto ja asuminen.

Lisäksi komissio kannustaa jäsenvaltioita valmistelemaan kansallisen antisemitismin vastaisen strategian vuoden 2022 loppuun mennessä tai sisällyttämään antisemitismin vastaisia toimenpiteitä osaksi kansallista rasisminvastaista toimintaohjelmaa. Suomen kansallinen toimintaohjelma rasismien torjumiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi hyväksyttiin lokakuussa 2021 valtioneuvoston periaatepäätöksenä. Toimintaohjelma pitää sisällään kahdeksan keskeistä tavoitetta sekä 52 toimenpidettä toteutettavaksi eri hallinnonaloilla vuosina 2021-2023. Toimenpiteillä pyritään muun muassa kasvattamaan tietoisuutta rasismista ja sen eri muodoista (ml. antisemitismi). Ohjelman seurannassa huomioidaan myös ryhmä- ja teemakohtaiset erityiskysymykset (kuten antisemitismi). Komissio myös kannustaa jäsenvaltioita nimeämään erityiskoordinaattorin, jonka tehtävänä olisi torjua antisemitismia.

Juutalaisen elämäntavan suojelu ja vaaliminen

Turvallisuus on suurin huolenaihe juutalaisyhteisöissä. Jotta juutalaiset voisivat osallistua kaikkeen toimintaan Euroopassa, olisi heidän voitava tuntee olevansa turvassa. Monet terroristihyökkäykset eri puolella Eurooppaa ovat osoittaneet, että juutalaisten tilat eivät ole aina riittävällä tavalla suojattuja. Tämän vuoksi komissio aikoo myöntää EU:n rahoitusta hankkeisiin, joilla suojellaan julkisia tiloja ja uskonnonharjoittamispaikkoja.

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa uskontojen välistä vuoropuhelua myöntämällä valtionavustusta mm. Uskot-foorumille. Lisäksi vuoden 2022 tulo- ja menoarviossa on osoitettu 300 000 euroa juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen. Sisäministeriö on myöntänyt rahoitusta Helsingin juutalaiselle seurakunnalle turvallisuustoimien parantamiseksi aiempina vuosina yhteensä 0,7 milj. euroa ja 0,15 me/vuosi vuosille 2021-2023.

Komissio myös jatkaa radikalisoitumiseen liittyvän tutkimuksen ja sellaisen innovointitoiminnan rahoittamista, jolla kehitetään keinoja ja toimintamalleja radikalisoitumisen ehkäisemiseen ja tehokkaaseen puuttumiseen. Komissio aikoo myös tehdä tiivistä yhteistyötä Europolin kanssa juutalaisvastaisen terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjumiseksi verkossa.

Suomessa kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma 2019 ohjaa ennaltaehkäisevää työtä kansallisesti ja paikallisesti. Toimeenpanoa ohjaa ja koordinoi sisäministeriön asettama laaja kansallinen yhteistyöryhmä.

Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia hyväksyttiin joulukuussa 2018. Siinä päätetyn strategisen linjauksen mukaisesti poliisi toimii aktiivisessa yhteistyössä uskonnollisten yhteisöjen kanssa. Poliisi pyrkii ennalta estämään, tuomaan esiin ja tutkimaan aktiivisesti eri vähemmistöihin kohdistuvat viharikokset. Uskontovähemmistöihin kohdistuvan uhan osalta tehdään jatkuvaa riskiarviointia ja suojaamistoimenpiteitä.

Suomessa on tilastoitu juutalaisiin tai juutalaisuuteen perustuvia viharikosilmoituksia vuosina 2016-2020 muutamia kymmeniä. Suomessa ei ole tilastollisesti havaittu samaa huolestuttavaa trendiä viharikosten määrien kasvussa kuin muualla Euroopassa.

Juutalaiset ilmaisevat juutalaisuuttaan omilla kulttuurisilla, perinteisillä ja uskonnollisilla käytännöillään, joiden avulla he siirtävät historiaansa ja opetuksiaan seuraaville sukupolville. Juutalainen elämäntapa voi kukoistaa vain osallistavassa yhteiskunnassa, joka perustuu vahvoihin ja luottamuksellisiin suhteisiin muihin yhteisöihin. Kulttuurilla on tärkeä rooli osallistavan yhteiskunnan kehittämisessä. Komissio tukee juutalaista kulttuuria ja taidetta EU:n rahoitusohjelmista, kuten Luova Eurooppa –ohjelmasta. Tavoitteena on torjua kaikenlaisia stereotyyppioita eurooppalaisessa yhteiskunnassa.

Myös urheilulla ja medially on tärkeä asema osallisuuden edistämässä. Jotkin kansalliset jalkapalloliitot ja –seurat puuttuvat antisemitistiseen käyttäytymiseen ja välikohtauksiin. Komissio tekee tiivistä yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan ja muiden toimijoiden kanssa vahvistaakseen antisemitismin ja rasismien torjuntaa jalkapalloilussa UEFA:n kanssa sovitun yhteistyöjärjestelyn (2022-2024) puitteissa.

Juutalainen kulttuuriperintö on erottamaton osa eurooppalaista kulttuuria. Holokausti muutti Eurooppaa ja monet juutalaiset perintökohteet jäivät hoitamatta tai käyttämättä. Tällainen nk. orvoksi jäänyt perintö (*orphaned heritage*) on usein huonossa kunnossa ja vaarassa rappeutua. Kulttuuriperintöä koskeva eurooppalainen toimintakehys kohdistuu myös juutalaisiin hautausmaihin Euroopassa. Euroopan kulttuuriperintöä, johon juutalainen perintö sisältyy, tuetaan useilla EU:n politiikoilla, ohjelmilla ja rahoitusvälineillä.

Koulutus, tutkimus ja holokaustissa menehtyneiden muiston vaaliminen

Juutalaisuuden historiaa on tärkeä tuntea, jotta voi ymmärtää nykypäivän antisemitismia ja varmistaa, että vastaavat julmuudet eivät enää toistu. Juutalaisuutta, antisemitismia ja holokaustia koskeva koulutus ja tutkimus ovat tässä avainasemassa.

Eurooppalaista koulutusalueita ja uutta eurooppalaista tutkimusalueita koskevissa tiedonannoissa käsitellään osallisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä koskevia kysymyksiä. Komissio on myös ehdottanut, että yhtäläiset mahdollisuudet olisivat jäsenvaltioiden yhteinen arvo tutkimuksen ja innovoinnin alalla tulevan Euroopan tutkimus- ja innovaatio sopimuksen yhteydessä. Digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelmassa (2021–2027) keskitytään disinformaation torjuntaan ja digitaalisen lukutaidon parantamiseen opetuksessa laatimalla opettajille ja kouluttajille ohjeita, joilla pyritään lisäämään kriittistä ajattelua, suvaitsevaisuutta ja voimaantumista verkossa. Lisäksi Unesco ja Etyj/ODIHR ovat toistuvasti kehottaneet tukemaan opetusohjelmia osallistuvissa valtioissa, myös EU:n jäsenvaltioissa, jotta nuoret oppisivat tuntemaan paremmin keskinäisen kunnioituksen ja ymmärryksen arvon.

Koulutus vahvistaa nuorten kykyä vastustaa nuorten kykyä vastustaa antisemitistisiä ajatuksia ja ideologioita sekä kaikenlaista suvaitsemattomuutta ja syrjintää. Yhteistyö juutalaisyhteisöjen ja niiden jäsenien kanssa voi myös edistää keskinäistä ymmärrystä. Euroopan nuorison teemavuosi 2022 tarjoaa tähän uusia mahdollisuuksia. Komissio myös toivoo, että opettajilla olisi oltava valmiudet käsitellä antisemitismia, holokaustia, juutalaisuutta ja juutalaisten historiaa myös monikulttuurisissa luokkahuoneissa.

Suomen perusopetuksen opetussuunnitelmaan (OPS) on sisällytetty holokaustia koskevia teemoja, erityisesti 7. ja 9. luokka-asteella. Opetushallitus ylläpitää verkkosivua, joka liittyy holokaustin opetukseen: <https://www.oph.fi/fi/holokaustin-opetus>. Runsaasti materiaalia, mukaan lukien IHRA:n suosituksia, on käännetty suomeksi, jotta opettajien olisi helpompi käyttää tätä materiaalia opetuksessa.

Komissio on tukenut tutkimusta antisemitismistä, juutalaisuudesta ja holokaustista Horisontti 2020 –puiteohjelman ja Kansalaisten Eurooppa –ohjelman kautta ja jatkaa

tukeaan Horisontti Eurooppa –puiteohjelman ja kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman kautta. Komission näkemyksen mukaan Euroopassa olisi kuitenkin vielä lisättävä tutkimusta kaikista antisemitismin ja juutalaisuuden näkökohdista holokaustia koskevan tutkimuksen täydentämiseksi. Euroopan unionin perusoikeusvirasto toteuttaa seuraavan juutalaisten antisemitistisiä kokemuksia koskevan tutkimuksen vuonna 2023, minkä jälkeen se tehdään säännöllisin väliajoin. Myös antisemitistisiä ennakkoluuloja koko väestössä on tutkittava enemmän, jotta voidaan helpottaa näyttöön perustuvaa päätöksentekoa.

Demokratian kulmakivi on vapaa, avoin ja riippumaton tutkimus. EHRI (*the European Holocaust Research Infrastructure*) on 25 miljoonan euron EU-määrärahoilla (vuosille 2010-2024) suurin holokaustia koskeva tutkimusaloite koko maailmassa. Komissio ehdottaa myös verkostoa, jonka avulla koululaiset, uskonnonharjoittajat ja suuri yleisö voivat tutustua juutalaisten elämään Euroopassa läpi vuosisatojen. Komissio aikoo myös edistää julkista keskustelua (verkossa tai kansalaistapaamisissa) holokaustin merkityksestä monimuotoisessa EU:ssa ja tukea osallistavan eurooppalaisen holokaustin muistomerkin luomista Brysseliin.

Holokaustin kieltäminen, vääristely ja vähättely ovat kasvussa ja sitä käytetään usein juutalaisiin kohdistuvan vihan lietsomiseen. Komissio torjuu ilmiötä tekemällä opetus- ja valistustyötä yhdessä holokaustin muistoa vaalivan IHRAn kanssa, jossa EU:lla on pysyvän kansainvälisen kumppanin asema. Komissio kehittää yhteistyössä IHRAn ja Unescon kanssa muita aloitteita, jotka perustuvat holokaustin vääristelyn tunnistamista ja torjumista koskevaan IHRAn suositukseen.

Maailmanlaajuinen johtajuus antisemitismin torjunnassa

Komissio korostaa, että unionin on käytettävä kaikkia ulkoisen toiminnan välineitään antisemitismiin puuttumiseksi. Se korostaa ulkoisissa toimissa myös juutalaisen kulttuuriperinnön suojelemista ja holokaustin muiston kunnioittamista. Ulkoista toimintaa koskevat suositukset osoitetaan sekä komissiolle ja korkealle edustajalle että jäsenvaltioille.

Juutalainen kulttuuriperintö on jäänyt monissa paikoissa maailmassa orvoksi, koska alueilla ei enää ole juutalaisyhteisöjä. Juutalainen kulttuuriperintö on kulttuurisen moninaisuuden yhteinen ja tärkeä ilmentymä ja ansaitsee suojelua kaikkialla maailmassa. EU:lla ja sen jäsenvaltioilla on keskeinen rooli autettaessa paikallisia, alueellisia ja kansainvälisiä kumppaneita suojelemaan kulttuuriperintöä koulutuksen, taitojen kehittämisen ja tietämyksen siirron sekä vahvistetun yhteistyön avulla.

EU tukee kulttuurien ja uskontojen välistä vuoropuhelua kulttuuriperinnön suojelun vahvistamiseksi. Tässä yhteydessä tehdään työtä yhteisen historian ja yhteisen muistin hyväksi. Näin voidaan luoda perusta erilaisten yhteisöjen rauhanomaiselle yhteiselolle monikulttuurisessa ympäristössä. EU aikoo jatkossakin tukea holokaustin muiston vaalimista kansainvälisellä tasolla ja tuomita julkisesti holokaustin kieltämisen, vääristelyn ja vähättelemisen EU:n ulkopuolisissa maissa ja kansainvälisillä foorumeilla. Suomi tukee näitä tavoitteita omassa toiminnassaan. Kansainvälisen holokaustissa menehtyneiden vuosipäivän viettäminen on muodostunut Suomessa jo perinteeksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission tiedonannot eivät ole oikeudellisesti sitovia.

Tiedonanto liittyy mm. seuraavissa EU:n perustamissopimusten säännöksissä käsiteltäviin asioihin: SEU 2 artikla (unionin arvot), SEUT 19 artikla (sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä), ja 67 artiklan 3 kohta (toimet rikollisuuden, rasismien ja muukalaisvihan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi), sekä EU:n perusoikeuskirjan 10 artikla (ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus), 21 artikla (syrjintäkielto).

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Oikeudelliset asiat –jaoston (EU35) kirjallinen menettely 20.-25.1.2022

Oikeus- ja sisäasiat –jaoston (EU7) kirjallinen menettely 20.-25.1.2022

Eduskuntakäsittely

Tasa-arvon unioni: EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020-2025 on käsitelty selvityksessä E 140/2020.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Hallitusohjelman mukaan hallitus tulee toteuttamaan yhdenvertaisuuslain osittaisuudistuksen. Lain arviointitutkimus valmistui marraskuussa 2020. Yhdenvertaisuuslailla on pantu täytäntöön EU:n syrjintä- ja työsyryntädirektiivit. Yhdenvertaisuuslaki antaa laajaa suojaa syrjinnältä muun muassa uskonnon ja alkuperän perusteella, mutta lain toimeenpanoa tulee tehostaa entisestään.

Oikeusministeriö toteuttaa yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyyshankkeita, jotka saavat rahoitusta EU:n perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuus -ohjelmasta. Oikeusministeriön koordinoimassa Yhdessä yhdenvertaisuuden puolesta –hankkeessa pyritään lisäämään koko väestön ymmärrystä rasismista ja lisäämään valmiuksia puuttua siihen. Hankkeen tavoitteena on torjua erityisesti etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kohdistuvaa syrjintää ja häirintää. Hankkeessa muun muassa tuetaan oppilaitoksia niiden tehtävässä edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koulutuksella, lisätään työnantajien ja ammattilaisten tietämystä ja tietoisuutta koulutusten avulla syrjimättömyydestä, rasisminvastaisuudesta ja monimuotoisuudesta ja kehitetään työkaluja ja menetelmiä sivullisille ja ammattilaisille syrjintään ja häirintään reagoimiseksi ja puuttumiseksi.

Oikeusministeriön koordinoimassa Osaavat-hankkeessa keskitytään eri alojen ammattilaisten osaamisen kehittämiseen. Hankkeessa muun muassa koulutetaan poliiseja viharikoksista, ja tuotetaan poliisilaitoksille materiaalia, jossa käsitellään antisemitismia. Lisäksi hankekumppani Anti-Racist Forum jatkaa vihatekoja koskevan raportoinnin kehittämistä keskittyen erityisesti antisemitismiin ja islamofobiaan.

EU:n perusoikeusvirasto on 9.11.2021 antanut raportin koskien EU:n alueella vuosina 2010-2020 todettuja antisemitistisiä tapahtumia. Perusoikeusvirasto on esitellyt raportin yleisten asioiden neuvostossa 14.12.2021 (VNEUS2021-01004) sekä neuvoston perusoikeustyöryhmässä 22.11.2021.

Asiakirja COM(2021) 615 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OM Nitin Sood; etunimi.sukunimi@gov.fi, 02951 50186 (laatija)
OKM Satu Paasilehto; etunimi.sukunimi@gov.fi, 02953 30240
OM Yrsa Nyman; etunimi.sukunimi@gov.fi, 02951 50293
OM Milla Aaltonen; etunimi.sukunimi@gov.fi, 02951 50061
SM Monna Airiainen; etunimi.sukunimi@govsec.fi, 0295 488 360
UM Timo Ranta; etunimi.sukunimi@formin.fi, 0295 350 350

EUTORI-tunnus

EU/2021/1108

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
